

แรงบันดาลใจที่ทรงพลัง...

ครูณฤตยา ถาวรพรหม (ครูต๋อง)
หน่วยวิชาภูมิปัญญาภาษาไทย ระดับชั้น ๒

.....ภาคเรียนฉันทะนักเรียนชั้น ๑ ที่เติบโตแล้วก้าวขึ้นมาเป็นนักเรียนชั้น ๒ ได้นำพาความรักและความสนใจในเรื่องเส้นสายลายไทยพกติดตัวมาด้วย เด็กๆ ต่างชอบและเฝ้ารอที่จะเรียนในคาบเรียนภูมิปัญญาลายไทย คาบเรียนแรกที่เราเจอกันนักเรียนได้เล่าพื้นฐานในการวาดลายไทยของตัวเองให้ครูฟังโดยไม่รู้ตัว เช่น เขาจะชื่นชมให้ครูฟังว่าเพื่อนคนใดที่วาดลายไทยได้สวยงาม เขาจะบอกว่าเขาเคยเรียนลายอะไรมาบ้าง ลายใดที่เขาวาดได้ดีและชื่นชอบ ผลงานที่เขาชอบตอนเรียนชั้นหนึ่งชื่อผลงานอะไร

นักเรียนคนหนึ่งเดินมากระซิบถามว่า “ครูวาดลายไทยสวยหรือเปล่าคะ ถ้าไม่สวยเหมือนครูของหนูตอนชั้นหนึ่งหนูไม่เรียนนะคะ” ครูเพียงยิ้มรับและเริ่มกระบวนการเรียนรู้ในวันนั้น เมื่อเด็กๆ บอกว่าเคยเรียนลายใดมาบ้างครูก็นำภาพนั้นขึ้นบนกระดาน เด็กๆ แปลกใจว่าครูรู้ได้อย่างไรและเตรียมลายต่างๆ มาอย่างครบถ้วน โดยลายต่างๆ ที่ติดบนกระดานนั้นครูเป็นคนวาดด้วยตนเอง

กระบวนการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เรื่องลายไทยของนักเรียนชั้น ๒ นั้น มีหลากหลายรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การเปิดด้วยนิทานเรื่องเล่า การใช้พหุผัสสะของผู้เรียนในการสังเกตและสัมผัส และที่สำคัญเด็กๆ มักจะชอบดูภาพวาดตัวอย่างฝีมือครูของเขา ตื่นเต้นเมื่อครูเป็นผู้วาดภาพนั้นด้วยตนเอง เขามักชื่นชมฝีมือของครูและคอยถามว่าครูมีวิธีการทำอย่างไรบ่อยครั้งที่เขาทดลองทำตามแบบของครูและใช้วิธีการที่ครูแนะนำ

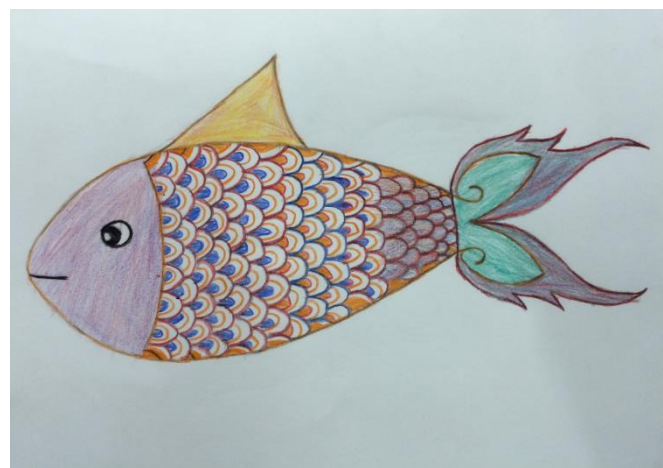
ครั้งหนึ่งฉันพบว่า การแต่งกายของครูนั้นก็มีส่วนในการสร้างลายไทยของนักเรียนเช่นกัน ในวันหนึ่งที่เด็กๆ จะต้องสร้างสรรค์นำลายไทยมาประกอบกัน นักเรียนหญิงคนหนึ่งนั่งนิ่งอยู่นานไม่เริ่มต้นทำงานเสียที ครูจึงเดินเข้าไปถามว่า “มีอะไรให้ครูช่วยไหมคะ” เขาไม่ได้สบตาครู แต่มองที่ลำตัวแล้วพูดว่า “หนูพอจะคิดออกแล้วค่ะครูต๋อง” ฉันแปลกใจและไม่เข้าใจในตอนแรก แล้วก็เดินไปดูเด็กคนอื่นๆ ประมาณสิบห้าคนที่เห็นจะได้ มีเสียงของเพื่อนๆ บอกให้ครูเดินกลับมาดูผลงานของเด็กหญิงคน

นั่น ฉันกลับไปทีไรอีกครึ่งและพบผลงานรูปดอกไม้ที่
ภายในประกอบไปด้วยลวดลายต่างๆ สร้างสรรค์อย่าง
สวยงาม ฉันบอกเขาว่า “สวยมากเลยคะ” เธอตอบ
กลับมาว่า “ตอนแรกหนูก็คิดอะไรไม่ออกเลยคะ แต่พอ
เห็นลวดลายที่เสื้อของครูต้องหนูก็คิดออกว่าจะวาด
อะไร” ตอบเสร็จเธอก็ลงมือทำงานของเธอต่อไป ฉันก็
มองดูที่เสื้อของตัวเอง สิ่งนี้ทำให้ฉันได้ทบทวนว่าแม้เรื่องเล็กๆ น้อยๆ อย่างการแต่งกายของครูก็มีผล
ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่นเดียวกัน ครูถือเป็นสื่อที่สำคัญที่จะนำพาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่
เพียงแค่การบอกสอน แต่เป็นทุกอย่างในตัวครู ความรู้สึก อารมณ์ ท่าทาง น้ำเสียง หรือแม้แต่การแต่ง
กายก็ตาม

หลังจากคาบเรียนนั้นฉันมีโอกาสดำเนินพูดคุยกับครูประจำชั้นของนักเรียนชั้น ๓ ที่ฉันเคยสอน
เราคุยถึงพัฒนาการของเด็กๆ แต่ละคนว่าเป็นอย่างไรบ้าง ครูประจำชั้นได้สะท้อนให้ฟังว่า เด็กๆ
สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากชั้น ๒ ไปใช้ในการเรียนของตัวเองได้เป็นอย่างดี ฉันถามต่อว่า “เด็กๆ
เรียนลายไทยเป็นอย่างไรบ้างคะ?” ครูเล่าว่านักเรียนชายคนหนึ่งที่ชอบวาดลายไทยตอนชั้น ๒ ตอนนี้
เขาไม่ค่อยตั้งใจและไม่มีความมั่นใจที่จะวาดต่อไป ทำให้ผลงานของเขาไม่ค่อยจะพัฒนา ครูประจำ
ชั้นจึงอยากให้ฉันลองไปพูดคุยกับเขา

ก่อนหน้านี้จะได้พูดคุยกับเด็กชายคนนั้น ครูพา
นักเรียนชั้น ๒ สร้างสรรค์ผลงานลายไทยซึ่งในวันนั้นครูได้
นำผลงานตัวอย่างของรุ่นพี่เข้าไปในห้องเรียนเพื่อสร้างแรง
บันดาลใจในการเรียนรู้ให้รุ่นน้องได้ดูแทนตัวอย่างของครู
ผลงานของเขาเป็นผลงานรูปปลา ซึ่งในตอนนั้นลายที่เรา
เรียนเราเรียกกันว่า “ลายน้ำ” นักเรียนสะท้อนอย่าง
ตื่นเต้นถึงผลงานของพี่คนนั้นว่า ลายเส้นสวยและลงสีในลาย

นั้นก็สวย เขาถกเถียงกันว่าพี่ทำได้อย่างไร นักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “พี่เจ๋งมากที่เอาลายน้ำไปอยู่ใน
เกล็ดของปลา เพราะพวกเราเห็นว่าเป็นลายน้ำจึงวาดน้ำ แต่พี่เขาวาดลายน้ำเป็นเกล็ดปลา” หลังจาก
การสะท้อนของเพื่อนคนนี้ เด็กๆ ต่างพยายามคิดว่านอกจากจะสร้างลายน้ำเป็นพื้นน้ำธรรมดาแล้ว
ลายน้ำนี้สามารถอยู่ที่ไหนได้อีก หลังจากนั้นไม่นานครูก็ได้เห็นลายน้ำอยู่ในภาพต่างๆ เช่น หลังคาบ้าน
ดอกไม้ สัตว์น้ำและสัตว์ที่มีเกล็ด พญานาค และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ มากมาย

ผลงานตัวอย่างของรุ่นพี่คนนั้นก็คือ เด็กชายที่ไม่มีแรงบันดาลใจในการวาดภาพในวันนี้... ความ
บังเอิญทำให้เราได้พบเจอกันในเช้าวันหนึ่งขณะที่กำลังเดินขึ้นห้องเรียน ครูได้เล่าให้เขาฟังถึงการนำ

ผลงานลายไทยของเขาไปให้น้องชั้น ๒ ดูเป็นตัวอย่าง และเล่าเรื่องที่น้องสะท้อนถึงผลงานของเขาให้เขาได้ฟัง เขายิ้ม แหวตาเขาดูดีใจและมีความสุขมาก ตอนสุดท้ายที่เราจะจากกันเขาพูดขึ้นว่า “สัปดาห์นี้น้องเรียนลายอะไรครับครูต้อง ผมอยากวาดมาเป็นตัวอย่างให้น้องดูครับ” “ลายประจำยามจะน้องเรียนวันศุกร์นี้นะ”

เที่ยงของวันศุกร์เขาวิ่งกระหืดกระหอบมาหาครูพร้อมกับผลงานลายประจำยาม น้องๆ ตื่นเต้นว่าพี่คนนี้หรือที่วาดลายน้ำในถ้วยปลาเมื่อสัปดาห์ก่อน น้องและพี่พบกันและได้กล่าวชื่นชมกันและกันเล็กน้อย เพราะพี่ก็ต้องรีบขึ้นไปเรียนเช่นเดียวกัน ในวันศุกร์นั้นเองเด็กๆ ก็ได้เรียนเรื่องลายประจำยามพร้อมกับตัวอย่างของพี่ หลังจากนั้นเกือบทุกสัปดาห์ที่เขาจะลงมาถามว่าต่อไปน้องจะเรียนลายอะไร เขาจะวาดและฝากผลงานไปให้น้องได้ดูเสมอ

แรงบันดาลใจจากพี่นั้นส่งผลให้น้องๆ ตั้งใจวาดและอยากมีผลงานสวยๆ เช่นเดียวกับพี่ ในขณะเดียวกันเสียงสะท้อนจากน้องก็ส่งผลให้พี่เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และมีพลังที่จะสร้างผลงานของตนเองต่อไป หลังจากนั้นไม่นานฉันได้รับข่าวจากครูประจำชั้นและครูวิชาว่าเขากลับมาวาดภาพลายไทยสวยงามและประณีตขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้มีฝีมือดีกว่าตอนที่อยู่ชั้นสองเสียอีก

ฉันได้เรียนรู้ว่ากระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้นั้น เมื่อผู้เรียนเกิดความเป็นเจ้าของในการเรียนรู้แล้ว การเรียนรู้จะติดอยู่ที่ตัวของผู้เรียนอย่างเหนียวแน่นไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานสักเท่าใด สิ่งสำคัญที่จะส่งผลต่อความเป็นเจ้าของการเรียนรู้คือ ครูต้องคอยหมั่นสังเกตตรวจสอบและคอยเติมแรงบันดาลใจดีๆ ให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ และเมื่อครูมีทักษะทางสายตาในการสังเกตเด็กนักเรียนของตนเองอย่างละเอียดแล้ว จะทำให้ครูเกิดความเข้าใจนักเรียนของตนเอง ทั้งทางด้านภูมิหลัง กายภาพและพฤติกรรม และเข้าถึงภาวะการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนได้ เมื่อครูเข้าใจและเข้าถึงผู้เรียนแล้ว ครูก็จะสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่วางเอาไว้แต่เดิมให้

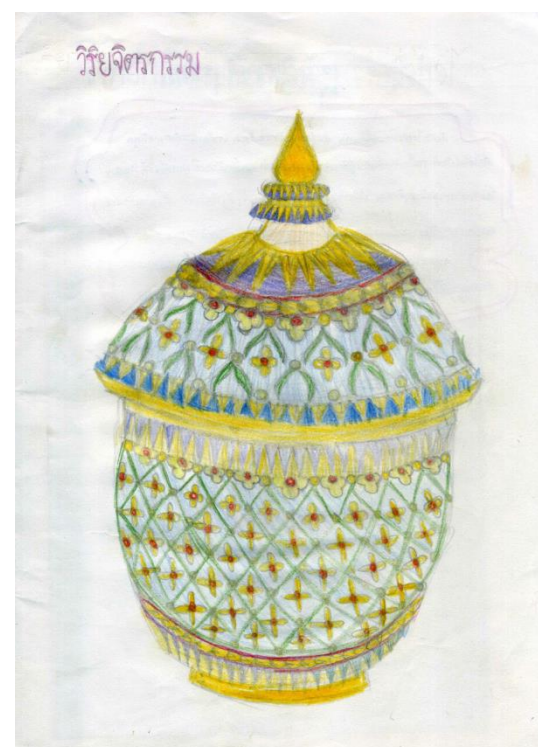
เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น แม้ว่าแรงบันดาลใจจากผลงานของครูจะส่งผลให้เด็กๆ มีความตั้งใจในการสร้างสรรค์ลายไทยได้ดีแล้วก็ตาม หากแต่เมื่อครูได้ทดลองปรับเปลี่ยนนำผลงานของพี่มาเป็นแรงบันดาลใจใหม่ให้น้องๆ ผลที่เกิดขึ้นก็ยังส่งผลให้การเรียนรู้ของทั้งน้องและพี่องกามยิ่งขึ้นไปกว่า

ชั้นเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากแรงบันดาลใจของพี่ที่ส่งผลถึงน้อง ยิ่งทำให้ผลงานของน้องๆ
พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันแรงบันดาลใจของน้องที่ส่งต่อให้พี่มีแรงผลักดันที่จะ
พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น เพราะพี่ได้ตระหนัก เห็นความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดีให้น้อง และ
เสียสละทอนจากน้องยิ่งทำให้พี่ได้มองเห็นคุณค่าภายในตัวเองมากยิ่งขึ้น

ผลงานของน้องจากแรงบันดาลใจของพี่

ผลงานของพี่ในปัจจุบัน

